

JOHANNA
AATSALO

WSOY

2784

PÄIVÄÄ

JOHANNA
AATSALO

2784
PÄIVÄÄ

WSOY

© JOHANNA AATSALO JA WSOY 2025
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI
ISBN 978-951-0-51179-4
1. PAINOS
PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN OSA

Toronto	9
Rakkaustarina.....	37
Katkolla.....	60
12.12.12	68
»Siis tätäkö mun elämä nyt sitten on»	83
Al-Anon	91
Katoaminen.....	104
Ensimmäinen kirje	130
»En halua menettää sinua».....	145
Päivä kerrallaan.....	161
Riidat	170
»Kuinka kauan ajattelit katsoa tätä?»	187

TOINEN OSA

Syöksykierre	195
»Sinun ei tarvitse elää tällaista elämää».....	204
Bokseri	218
Rymätylä.....	228
B-puoli.....	241
Juoppo kuopassa.....	252
Synttärit	265
Zumba-onnettomuus	274
Rocketman	286
Jälkisanat	299

ENSIMMÄINEN OSA

TORONTO

Makasin vuoteessa valkoinen silkkipaita ja pantterikuvioiset housut päälläni. Oli lokakuu vuonna 2012 ja tuijotin Marriott Courtyard Downtown Toronton hotellihuoneen kattoa. Koko seinän kokoisista ikkunoista tulvi sisään valtavan paljon valoa, ja vastapäisen pilvenpiirtäjän ikkunan takana mies puhui puhelimeen ja nojasi kyynärpäälleen ikkunankarmiin. Hänellä oli jalassaan pelkästään kalsarit ja sukat. Mietin, että hänkin näki varmasti minut.

Siristin vähän silmiäni ja näin paremmin mitä katossa olevassa tarrassa luki. *Contact with sprinkler will cause flooding.* Teksti oli kirjoitettu henkarin kuvan päällä olevan kieltomerkin ympärille. Eli jos laittaisin sprinkleriin roikkumaan henkarin, huoneessa alkaisi tulvia.

Päässäni oli hetken hiljaista ja aloin mielessäni nauraa näkymälle. Totta tosiaan, hotellihuoneen katon keskellä sprinkle-rissä oli ainakin kymmenen pientä lapaa, jotka levittäisivät palon sattuessa vesisuihkua ympäri huonetta.

Omat ongelmani olivat hieman eri luokkaa, mutta en silloin sitä vielä ymmärtänyt. Tai ehkä ymmärsin, mutta en halunnut uskoa kaikkea tapahtunutta todeksi. Mutta ongelmat alkoivat tulla näkyviksi ensimmäistä kertaa Torontossa. Ne yllättivät minut ihan täydellisesti. Olin rakastunut ihanaan, huumorintajuiseen, komeaan ja älykkääseen mieheen, Jiihin. Hän kohteli minua maailmanvalloittajan taidoilla, kauniisti

ja kunnioittaen. Jii puhui minulle lempeyden sanoilla ja piti koko ajan lähellä. Nukuimmekin käsi kädessä.

»Sä olet älykkäin ja syvällisin nainen, jonka olen koskaan kohdannut.»

Olin hänen mielestään kokenut paljon, mutta niin oli hänkin. Meissä oli paljon samaa ja syvää sielunkumppanuutta heti alkumetreiltä asti. Hän kertoi miten minun sielussani oli sellaista kauneutta, joka erityisesti puhutteli häntä. Hän kertoi ettei ollut koskaan aiemmin uskaltanut avautua omasta elämästään sillä syvyydellä kuin mitä hän minulle kertoi.

»Mä haluan viettää mun loppuelämäni sun kanssa, ihan oikeasti. Ja sitä paitsi sun hymy on maailman valloittavin.»

Näitä sanoja käyttäen hän vietti minut yhä uudelleen ja uudelleen.

Nyt olin pienellä lomalla Kanadassa kihlattuni kanssa. Hän osallistui Torontossa maailmanlaajuisen urheilujärjestön seminaariin ja vuosikokoukseen ja oli kutsuttuna mukana järjestön pitkäaikaisena entisenä puheenjohtajana ja yhtenä perustajista. Hän oli VIP-henkilö ja minä olin hänen VIP-seuralaisensa.

Sängyllä maatessani käänsin päätäni oikealle ja näin hänet kunnolla. Nukkumassa. Oli aamupäivä, ja parhaillaan pilvenpiirtäjän alakerroksessa oli käynnissä kokous, jossa hänen olisi pitänyt olla mukana istumassa eturivissä globaalien urheiluvaikuttajakollegojensa rinnalla. Paikalla oli muun muassa Yhdysvaltain, Kanadan ja Ranskan olympiakomitean johtohenkilöitä ja valmennusjohtajia, Britannian huippu-urheilujohtaja ja Brasilian olympiakomitean valmennusjohtaja. Koolla oli huippu-urheilun valmennuskeskusten globaali eliittijoukko.

Minusta tuntui oikealta ja ihmeelliseltä olla juuri siinä joukossa mukana. Olin palannut kuin kotiini monen vuoden kiirastulen jälkeen, jonka STT:n ja Hiihtoliiton välinen ja 14 vuotta kestänyt doping-jupakka oli aiheuttanut elämäni.

Ulkomaalaiset urheiluvaikuttajat suhtautuivat minuun kuin keneen tahansa urheiluvaikuttajaan tai valmentajaan, ja pääsin Jiin vierellä tutustumaan maailman urheilujohtajiin lähietäisyydeltä ihan uudessa roolissa.

Sain »puhua urheilua», miettiä urheilijoiden ja valmentajien asemaa huippu-urheilussa, ja ymmärsin kaiken. Kuuntelin kiinnostuneena, miten eri maissa mietittiin juuri päättyneistä Lontoon 2012 olympialaisista saatuja kokemuksia ja miten niitä vietäisiin eteenpäin, kun uusi olympiadi oli alkanut kohti Rio de Janeiron vuoden 2016 olympialaisia.

Riosta olin kuullut jo todella paljon, sillä Jii oli ollut Brasilian olympiakomiteassa töissä kaksi vuotta kehittämässä olympialaisia varten tehtäviä uusia valmennus- ja harjoittelukeskuksia. Sitä ennen hän oli työskennellyt kymmenen vuotta Espanjassa muun muassa espanjalaisen valmennuskeskuksen johtajan tehtävissä.

Nyt hän nukkui. Tai ei hän nukkunut, vaan oikeasti hän oli sammunut. Hän makasi tummanharmaa puku päällään hieman vinossa valkoisten tyynyjen ja paksun peiton päällä. Pitkän miehen nilkat roikkuivat sängyn reunan yli. Pää retkotti tyynyllä niin, että leuka oli noussut korkealle. Taka-raivo oli painunut hieman tyynyn reunan yli ja antoi päälle tilaa pudota anatomisesti parempaan asentoon. Se oli myös hyvä asia. Hänen ilmatiensä pysyisivät hyvin auki eikä kieli painuisi tukkimaan hengitysteitä. Silti huone täyttyi säännöllisistä korahduksenomaisista äänistä, ja mietin kuumeisesti mitä minun pitäisi tehdä. Kukaan ei ollut kokouksesta onneksi kyselty hänen peräänsä eikä seuralaisillakaan ollut merkittävää ohjelmaa.

Yritin huhuilla ja herätellä miestä. Yritin taputella Jiitä hereille, mutta hän ei hievahtanutkaan paikoiltaan. Hän ei herännyt kunnolla lievään ravisteluunkaan tai puhutteluuni. Yritin vielä kerran ja sain häneltä epämääräisiä äännähdyksiä. Hän siis reagoi puheeseeni. Mitä täällä oli oikein tapahtunut?

Jii oli lähtenyt aamupalalta nopeasti takaisin huoneeseen kesken kaiken, kun hänen vatsassaan oli alkanut kiertää. Jäin vielä juttelemaan hetkeksi seminaariin osallistuvien uusien tuttavien kanssa ja tulin huoneeseen ehkä vartin Jiin perässä.

Nyt näin, että hänen puolellaan vuodetta yöpöydällä oli valtavankokoinen viskipullo. Pullon sisällöstä oli jäljellä enää vajaa viidesosa.

»Jii, joitsä aamupalan jälkeen ton kaiken?» yritin kysyä.

Pullo oli paksua läpinäkyvää lasia ja se oli jotenkin erikoisen muotoinen, pyöreä, mutta silti vähän lieriömäinen. Etikettissä luki Canadian Whisky. Hän oli ilmeisesti hakenut pullon hotellin viereisessä korttelissa sijaitsevasta kaupasta silloin kun osallistuin seuralaisten ohjelmaan tai olin kaupungilla kävelemässä. Minulle hän ei ollut sanonut asiasta yhtään mitään.

Laskin mielessäni alkoholimäärää ja arvioin, että hän oli juonut aamupalan jälkeen ja poissaoloni aikana ehkä vajaan litran viskiä. Ajatus oli pelottava. Samalla Jii havahtui hetkeksi ja sopersi muutaman lauseen, josta sain selvää.

Hän kehotti minua menemään kaupungille, kuten olin suunnitellutkin, ja pyysi käymään Victoria's Secretin alusvaatemyymälässä ja ostamaan sieltä jotain kivoja tuliaisia.

Ja hän sammui takaisin horroksenomaiseen tilaansa. Ymmärsin nopeasti ettei kunnolliselle heräämiselle tai ylipääntään minkäänlaiselle tokeentumiselle ollut mitään edellytyksiä, kun hänen elimistössään vaikutti suuri määrä vahvaa alkoholia. En halunnut uskoa minkä näin. Mietin miten paljon promilleja pian olisi veressä ja kuinka nopeasti hänen prosenttinsa verestä laskisivat. Hän oli yli 190 senttiä pitkä, ja painoa oli reippaasti yli sata kiloa. Promillet olivat todennäköisesti lähempänä kolmea. Humalatila tuntui olevan vahva ja syvä.

Halusin pois huoneesta. Halusin mennä Toronton ydinkeskustan suurimpaan kauppakeskukseen ja unohtaa orastavan ongelmani. Jii ei pystyisi lähituntien aikana mihinkään järkevään toimintaan. Mietin millä todennäköisyydellä hän olisi

seuraavana päivänä puolenpäivän aikaan eli reilun 24 tunnin kuluttua lentokunnossa. Lentomme lähtisi illalla, mutta huone piti luovuttaa jo kello 12.

Jii avasi silmät puoliksi, ja näin hänen katseensa harhailevan pitkin huonetta. Hän ei taatusti pystynyt tarkentamaan katsetaan yhtään mihinkään. Pupillit olivat valtavan suuret ja mustat. Komeat kasvot olivat turvoksissa ja näytti kuin iho olisi roikunut kasvojen päällä vähintään yhden numeron liian isona.

Hän havahtui hetkeksi, kun olin poistumassa huoneesta ja vedin eteisen kaapista takkia päälleni. Hän sopersi minulle jotain, että mene vain, shoooppaile jotain, mää rakastan sua.

Sanoin olevani noin tunnin pari poissa. Sen jälkeen voimme mennä syömään. Lupasin lisäksi laittaa oveen »älä häiritse» -kyltin, jotta siivooja ei tulisi kolistelemaan huoneeseen.

Sanoin kaiken niin normaalilla äänellä kuin pystyin vaikka oikeasti olin sisimmässäni hämmentynyt. Tähänkö tämä nyt eskaloituu? Miten helvetissä minä nyt ratkaisen tämän tilanteen? Voi helvetin helvetin helvetin helvetti. Ei tämä voi olla totta.

Esitin ihan normaalia. Näyttelin sellaista ihmistä, jolla oli hotellihuoneessaan kaikki hyvin, ja nyt tämä kansainvälisen urheilukongressin tunnelmasta nauttinut kahden lapsen ura-äiti suuntaisi kohti kauppoja ja tuliaishankintoja. Ulospäin minusta ei todellakaan näkynyt yhtään mitään kummallista, ei ainakaan sitä, että huoneessani makasi mies sammuneena kallis puku päällä. Kengät hän oli sentään ehtinyt riisua ennen antautumistaan pullon kutsulle.

Päässäni alkoi soida kuin sarkastisesti Lou Reedin kappale *Perfect Day*. Hotellin käytävän pitkä ja beigen ja punaisen kirjava matto vaimensi askelieni äänet, ja päässäni soi jatkuvalla toistolla eräs laulun kohdista:

Just a perfect day, problems are left to know, weekenders all night long, it's such fun, just a perfect day, you make me forget myself, I thought I was someone else, someone good...

Hissiaula oli onneksi tyhjä. Olimme hotellin 23. kerroksessa, ja hengähdin syvään, kun painoin hissin kutsunappulaa. Lempeän vaimea bling-ääni ilmoitti hissin saapuneen. Kiiltävät, kullanväriset hissinovet avautuivat. Onneksi sisällä ei ollut ketään. Tarvitsin tilaa hengittää.

Hymyilin hissin peilille, yritin saada hymyn ulottumaan silmiini saakka ja hengitin syvään sisään. Viritin itseni parempaan tunnelmaan ja astuin aulaan. Siellä ei ollut tuttuja ja pääsin liivahtamaan ulos hotellista ilman kiusallisia kohtaamisia ja kyselyitä Jiin voinnista.

Olin miettinyt selviytymisstrategian hississä valmiiksi. Jos joku seminaarilaisista olisi kysynyt missä Jii on, olisin sanonut, että hän voi hieman huonosti ja se lieenee lievä vatsatauti. Olisin huokaissut lempeästi ja todennut hänen tarvitsevan nyt hieman lepoa, ja olisin voinut myös vitsailla aikaeroasituksesta. Se selitys olisi mennyt hyvin läpi kansainvälisen korrektiuden seurassa.

Kaikki olivat seminaarissa kuuntelemassa kokemuksia Lontoon olympialaisista, joten käytävillä ei liikkunut yhtäkään minulle tuttua ihmistä. Onneksi Jiin paras kaveri, espanjalainen Pepkin oli seminaarissa.

Astuin hotellin pyöröovista kadulle ja päätin unohtaa hetkeksi kaaosmaisen tilanteen. Katselin uteliaana eteeni avautuvaa näkymää suurkaupungin kadulle ja pilvenpiirtäjiin. Mietin miten olin pari päivää aikaisemmin ajanut hotellin lähelle autolla ja selvinnyt Toronton lähestymisestä ja kaupungin ruuhkista ehjin nahoin ja ilman kolhuja. Ei se nyt ollut mikään valtava ihme, koska olin aikoinani ajanut ajokortin Yhdysvalloissa, kun vietin siellä vuoden vaihto-oppilaana.

Jiillä oli ajokortti kuivumassa, joten hänestä ei ollut kuskiksi.

* * *

Olin tuntenut Jiin kunnolla vasta reilut puoli vuotta. Olimme vanhoja opiskelukavereita ja nyt me olimme eronneet ensimmäisistä avioliitoistamme. Meillä kummallakin oli kaksi lasta. Jokin veti meitä toisiamme kohti vääjäämättä ja rakastutti meidät toisimme. Hänen äänensä, hänen hellyyttävä tihkuvat juttunsa. Hän soitti silloin kun hän lupasi ja odotti innolla työpäivän päättymistä. Ja minä vastasin hänen puheluihinsa ja viesteihinsä samalla intensiteetillä ja koin suurta kuunneluksi tulemisen tunnetta, hyväksyntää ja arvostusta. Ehkä rakastuimme jo ennen ensimmäistä fyysistä tapaamistammekin. Minulla ei tullut mieleenkään asettaa itselleni jonkinlaisia esteitä, epäilyksiä tai muureja sen kaiken hyvän edessä, jota hän minulle viljeli.

Kuuluimme harvojen ja omasta mielestämme valittujenkin joukkoon, sillä liikunnalle valmennusta opiskelemaan pääseminen oli ja on edelleenkin erittäin vaikeaa. Seula on tiukka. Sisäänpääsy oli vain yksi vaikeus, vielä vaikeampaa oli valmistua liikuntabiologian laitokselta, mutta meistä kumpikin oli saattanut opintonsa loppuun. Ehkä sen vuoksi luotin häneen niin voimakkaasti heti alusta lähtien.

Minä olin erikoistunut liikuntafysiologiaan, ja Jii oli tehnyt lopputyönsä biomekaniikasta.

Muistin hänet pitkänä, hoikan ryhdikkäänä yleisurheilijana ja lentopalloilijana. Hän oli myös aktiivinen valmentajien ammattijärjestön puuhamies ja toiminut pitkään suomalaisten valmentajien etujärjestön puheenjohtajana. Hän oli ollut myös hyvätasoinen kolmiloikkaaja. Hän oli valmentanut urheilijoita Suomen mestaruuksiin ja edennyt maajoukkueen edustustehtäviin saakka.

Tuttuus, samaan sisäpiiriin kuuluminen toi meidät nopeasti lähelle toisiamme ja antoi luvan rakastua ja vetää vaaleanpunaiset silmälasit päähän. Samalla se piilotti yhä selvemmin ilmentyneet varoitusmerkit, erikoiset käytösmallit, harittavan katseen ja vieraat tuoksut.

* * *

Kävelin kohti Toronton suurta Eaton Centre -kauppakeskusta. Mieleni koheni hyvistä alennusmyyntilöydöistä, ja mielessäni kävelin jo uusilla korkokengilläni, jotka oli koristelu kiiltävin niitein. Kaiken muun ajattelu antoi minulle hetken mahdollisuuden olla sillä lomalla, jonne luulin tulleeni. Vaaleanpunaisessa paperikassissa oli myös ihania uusia alusvaatteita, joita olin kahminut mukaan alennuslaareista.

Kiertelin kaupungilla vielä muutaman tunnin. Oloni oli virkistynyt, ja iloitsin hyvistä löydöistäni ja lasten tuliaisista. Kun avasin hotellihuoneen oven ja astuin sisään, tunsin välittömästi tympeän tuoksun ja kuulin kuorsauksen äänen. Tunnelmani laski saman tien.

Aivoni kääntyivät selviytymistilaan. Aloin miettiä, miten selviäisimme huoneesta seuraavana päivänä ulos ja miten ihmeessä pystyisin junailemaan meidät lentokentälle odottelemaan melkein 10 tunnin ajaksi ennen lennon lähtöä.

Ensimmäiseksi soitin hotellin vastaanottoon ja selitin miten tarvitsisimme myöhäisen huoneenluovutuksen seuraavalle päivälle, sillä sulhaseni oli sairastunut vatsatautiin ja hänen pitäisi voida levätä. Kun ystävällinen vastaanottovirkailija ilmoitti, että se ei ole mahdollista täysin varatun huone-tilanteen vuoksi, tunsin vatsassani olevan solmun kiristyvän. Hän kysyi, tarvitsisimmeko lääkärin auttamaan tilanteessa, mutta selitin ettei se ole nyt tarpeen, sillä tilanne oli minulla hallinnassa. Lupasin soittaa uudelleen hieman myöhemmin, jos olisi tullut huonevarauksien peruutuksia.

* * *

Olin seurannut Jiin juomista lähietäisyydeltä koko matkamme ajan. Ja hieman jo ennen sitä. Hän oli osallistunut omien sanojensa mukaan johonkin valmentajakaveriensa »sauna-

iltaan» juuri ennen reissuamme ja palannut sieltä kotiini umpihumalassa keskellä yötä, alle kuusi tuntia ennen kuin meidän piti lähteä kohti Torontoa. Tilanne yllätti minut ihan täysin. Hän oli onneksi pakannut oman matkalaukkunsa valmiiksi, joten pääsimme lähtemään kohti lentokenttää. Jiillä tosin oli valtavan kova krapula, johon hän otti muutaman vahvan särkylääkkeen.

Lentokentällä hän juoksi vessassa monta kertaa. Hän selitti miten liiallinen alkoholinkäyttö edellisenä iltana oli sekoittanut vatsan ihan kokonaan. Odottelin rauhassa lähtöportin penkillä ja intoilin Niagaran ja Toronton nähtävyyksistä ja hänen ystävästään, joihin saisin tutustua. Hän oli ihan yhtä innoissaan ja selitti mitä kaikkea hän haluaisi minulle Niagaralla näyttää. Ensin lento Chicagoon ja sieltä jatkolento Torontoon. Torontosta autonvuokraus ja vajaan parin tunnin ajomatka Niagaralle. Jii oli hoitanut kaikki matkajärjestelyt, ja hänellä oli kaikki matkaliput, hotellivaraukset ja reittisuunnitelmat tehtynä ja tulostettuna valmiiksi.

Nukuimme melkein koko pitkän lennon ajan. Välillä olimme hereillä ja söimme tarjotut ateriat. Juomaksi oli tarjolla kuohuviiniä, se tietysti otettiin alkaneen ensimmäisen yhteisen matkan kunniaksi. Kilistelimme laseja, ja Jii katsoi minua rakastuneena. Hän kertoi monta kertaa miten onnellinen oli siitä, että juuri me, kaksi liikuntalaista, olimme kohdanneet ja nyt matkalla ensimmäiseen yhteiseen seminaariin.

Jii kutsui meitä oikeiksi honeymoonereiksi, koska olimme matkalla Niagaralle vaikka olimmekin vasta kihloissa. Hän kertoi yhä uudelleen miten reissu oli hänelle yksi hänen elämänsä tärkeimpiä.

Kun kuohuviinit oli juotu, oli vuorossa ruoka, ja sen kanssa nautimme punaviiniä. Tai oikeastaan Jii joi. Minä vain mais-telin lasin reunalta, sillä tunsin kuohuviinin aiheuttaman pienen päänsäryn alkavan ja tiesin punaviinin pahentavan sitä.

Jälkiruuan yhteydessä Jii kumosi neljä viskipaukkua. Ilmassa oli rakkauden juhlan tuntua enkä kiinnittänyt Jiin humaltumiseen mitään huomiota. En kiinnittänyt viskipaukkujenkaan määrään sen kummempaa huomiota, sillä hän vain tilasi muutaman söpön pikkupullon ja valikoi viskimerkit huolellisesti. Hänhän kuulosti ihan viskiharrastajalta.

En fysiologina ajatellut edes sitä, että pitkällä lennolla alko-holin vaikutukset korostuvat kehon kuivumisen vuoksi niin että pienemmästä määrästä tulee enemmän humalaan.

Kun laskeuduimme hieman myöhässä Chicagoon, rankkasadekuuro viivästytti seuraavaa lentoamme. En kokenut mitään huolia vaan nautin siitä, että olin taas päässyt Atlantin toiselle puolelle, jossa tunsin jollain kummallisella tavalla aina olevani kuin kotonani, oma itseni, joka välittömästi sujahti ystävällisen ja hyväntyylisen small talkin maailmaan.

Kentällä juominen jatkui. Odotusaikana Jii kumosi muutamien oluen ja käyttäytyi edelleen kuin olisi ollut täysin selvinpäin. Runsas juominen ei näkynyt hänen olemuksessaan. Siistit khakihousut, valkoinen paita, ruskeat pikkukengät ja ruutukuviainen pikkutakki tekivät hänestä minun silmissäni komean miehen. Minäkin olin pukeutunut vähän siistimmin. Hän oli pyytänyt minua laittamaan lennolle keltaisen silkkipaidan ja yhden lempihameistani, Yhdysvalloista kesällä ostamani Ralph Laurenin pantterikuvioisen hameen, jossa oli napit edessä. Hän kehui asuani moneen kertaan matkan aikana ja miten näytinkin niin hyvältä.

»Me like very much», oli yksi hänen lempihokemistaan minulle.

Meidän välillämme oli vahva kipinä, ja sen tunteminen tuntui hyvältä monen yksin vietetyn hetken jälkeen. Miten olinkaan kaivannut kosketusta ja hellyyttä sekä läheisyyttä.

Kun poistuin koneesta Torontossa, lentoemäntä kehui asuani.

»I love the way you look, it is very chic.»

Jii kulki ylpeänä perässä ja kiitteli lentoemäntää.

»She is my future wife. I am going to marry this girl. Soon.»

»You should. She is gorgeous.»

Kehut saivat minut hieman hämilleen, en ollut tottunut ulkonäkööni liittyviin kehuihin ollenkaan, mutta ne lisäsivät sisäistä iloani ja jättivät kaiken muun sivurooliin. Tunsin olevani hyvin rakastettu ja juuri oikeassa elämäntilanteessa monen hankalan vuoden jälkeen, joihin sisältyivät esimerkiksi avioero ja STT:n dopingjupakan viimeiset oikeudenkäynnit. Olin kirjoittanut tammikuussa 1998 uutisen suomalaisen maajoukkueen hiihtäjän dopinginkäytöstä. Uutisen julkaisusta alkoi kaikkiaan 14 vuoden mittainen useita oikeudenkäyntejä kestänyt jupakka, jonka aikana Hiihtoliiton johto sen puheenjohtajaa Esko Ahoa myöten pyrki tuhoamaan urheilutoimittajan urani. Jouduin rajujen herjausten, oikeudessa esitettyjen valheellisten väitteiden ja myös tappouhkausten kohteeksi. Vasta vuosien päästä, uuvuttavien oikeustaisteluiden jälkeen maailmalle paljastui, että olin alusta lähtien oikeassa. Sitä ennen suomalaishiihtäjiä jäi kiinni urheilussa kiellettyjen aineiden käytöstä muun muassa Lahden 2001 MM-kilpailuissa.

* * *

Juuri ennen matkaamme olimme menneet kihloihin. Jii oli muuttanut minun ja lasteni luokse asumaan elokuussa. Elämä oli mallillaan kaikin puolin ja tunsin suurta onnellisuutta kaikesta hyvästä, jota ympärilläni vihdoinkin tapahtui.

Torontossa meitä odotti valkoinen vuokra-auto, jolla lähdimme ajamaan kohti Niagaran putouksia. Minua jännitti ajaminen suurkaupungin teillä. Siitä oli tosi kauan aikaa, kun olin edellisen kerran ajanut Yhdysvalloissa, Kanadasta puhumattakaan. Jii oli kartturina, jotta saisin ajettua auton ehjänä pois suurkaupunkialueelta ja sen ruuhkista.

»Pupu, totta kai mä navigoin. Sun ei tarvitse nyt hermostua.»

Jii oli alkanut kutsua minua monin eri lempinimin. Yksi niistä oli Pupu. Osa nimistä oli espanjaksi, jossa hän oli asunut yli kymmenen vuotta.

»*Mi Vida*, ei mitään hätää. Sä selviät kyllä.»

Edessä olisi noin vajaan kahden tunnin matka nelikaistaista moottoritietä pitkin. Jii oli kärsivällinen kartanlukija. Hän ei koskaan kiihtynyt vaan pysyi koko ajan rauhallisena ja antoi ohjeensa hyvissä ajoin. Sellainen hän oli ollut valmentajanakin. Hänellä oli edelleen läheiset välit hänen entisiin urheilijoihinsa ja hän puhui heistä aina suurella arvostuksella ja lämmöllä.

Se ei tullut minulle minään yllätyksenä, kun tutustuimme lähemmin. Jotenkin arvasinkin sen, sillä hän puhui usein valmentamisen syvemmistä filosofioista ja ihmisläheisyydestä ja siitä kenelle urheilija harjoituksensa tekee ja näyttönsä antaa. Hän tuntui olevan erittäin humaani valmentaja. Sen lisäksi minua kiehtoi hänen herkkyytensä elämän edessä. Vaikka hän edessäni seisoessaan vaikutti itsevarmalta, vahvalta ja itsetietoiseltakin ihmiseltä, syvällä sisimmässään hän oli kuitenkin hyvin tunteva ihminen. Siihen puoleen hänestä olin rakastunut ja sellaisena häntä minulle kehuttiin, kun myöhemmin tapaisin hänen entisiä työkavereitaan ja kollegoitaan.

Kanadan syksyn kauneus alkoi näkyä nopeasti kaupunkialueen ulkopuolella. Puiden lehdet olivat vielä vihreitä, mutta seassa oli kirkkaan punaisia, oransseja ja keltaisia värejä. Olimme ajaneet ehkä puolisen tuntia, kun Jii alkoi kiemurrella etupenkillä.

Hän ilmoitti, että hänen oli ihan pakko saada jotain juotavaa. Valtava krapula alkoi nostaa päätään eikä hän halunnut, että se iskisi päälle.

»Mun on ihan pakko saada jotain alkoholia.»

Jos en olisi ajanut moottoritietä pitkin vajaan 100 kilometrin tuntinopeudella, olisin iskenyt jarrut pohjaan ja käänty-

nyt katsomaan häntä suoraan silmiin ja kysynyt että *mitä helvettiä?*

En ollut uskoa mitä hän sanoi. Jatkoin ajamista. Pääni oli aivan tyhjä, ajatukset löivät tyhjää. Silmieni edessä liehui iso punainen lippu. En nähnyt sitä.

Jii sanoi, että tien varrella oli iso mainoskyltti, joka mainosti paikallista viinakauppaa seuraavassa liittymässä. Tuijotin eteeni epäuskoisena. Jatkoin ajamista. En osannut sanoa mitään. Olin aivan hiljaa. Siirryin moottoritieltä liittymästä pienemmälle tielle ja käännysin oikealle ruokaa ja alkoholia mainostavan laatikkomaisen kaupan eteen.

Hän sanoi, ettei voinut tulla mukaani kauppaan, koska oli mahdollisuus ettei krapulaiselle asiakkaalle myytäisi.

Olin sanaton. Tunsin nousevaa tyrmistystä ja pettymystä.

Jii selitti miten minun piti nyt vain ymmärtää ja keskittyä nauttimaan tästä meidän yhteisestä matkastamme. Hän ei halunnut alkaa voida pahoin, ja nyt alkavaa krapulaa piti loiventaa. Mistään muusta ei ollut kyse.

Käännysin katsomaan Jiitä silmiin. Hän katsoi minua takaisin silmät suurina.

»Mä pyydän anteeksi. Tämä ei tule toistumaan.»

Viinakauppa oli kuin alkoholin tukkumyymälä. Vähän kuin laivojen tax free -myymälä mutta viihtyisämpi. Yhdellä seinällä oli metritolkulla viskejä, toisella vodkaa, kolmannella giniä ja neljännellä konjakkeja. Vähän hienommilla silkki-viiniköynnöksillä koristellut viinihyllyt tuntuivat jatkuvan loputtomiin, olihan alueella lisäksi myös omia viinitiloja.

Hetken orientoitumisen jälkeen suuntasin viskien äärelle vastentahtoisin askelin ja hieman nolonakin ja nappasin tarjouspöydältä kanadalaisen viskin. Litran pullo maksoi parikymmentä Kanadan dollaria. Kävelin tiskille ja nostin pulлон pöydälle.

»Onko tämä mistään kotoisin? Ostaisin tämän sulhaselleni, joten...»

Ihan kuin olisin ollut joku parempikin viskiasiantuntija. En tiennyt väkevästä alkoholeista yhtään mitään muuta kuin niiden haittavaikutukset. Tilanne oli täynnä synkkää huumoria.

»Erinomainen valinta. Sanoisin, että saat rahoillesi vastinetta.»

Ystävällinen myyjä pakkasi pulloni ruskeaan paperipussiin ja ojensi sen minulle.

»Hyvää päivänjatkoa!»

Kävelin autolle, avasin oven ja ojensin ostokseni Jiille. Hän kaivoi pullon heti esiin pussista ja alkoi avata sitä.

Pysäytin hänet ja pyysin odottamaan edes sen verran, että pääsisimme viinakaupan pihasta pois. Minua hävetti valtavasti. Hänen kätensä pysähtyi pullon kaulaan ja avaamisesta lähtenyt narskaus vaimentui nyrkin sisään. Hetken kuluttua moottoritiellä hän joi suoraan pullonsuusta kolme pitkää kulausta. Väkevä viskin haju levisi autoon. Käänsin tuuletusta hieman kovemmalle.

Ehdin ajaa hiljaisuuden vallitessa hetken, kunnes huomasin, että ohitimme Niagaralle menevän liittymän. Tie jatkui kohti Buffaloa. Yhdysvaltain puolelle oli matkaa enää muutamia mailleja, eikä vuokraamallamme autolla saanut ylittää rajaa.

Käännyin seuraavasta liittymästä takaisin, ja otimme uuden lähestymisyhteyden.

Maisemat muuttuivat niin kauniiksi, että tyrmistykseni ja pettymykseni sulivat. Korkeuserot ja syksyn värit olivat mykistäviä. Ihan kuin olisin ollut Bachin preludin, alkusointon keskellä. Sellaisessa tilanteessa tai tilassa, jossa mikään ei ole tarkkaan määriteltyä vaan asiat ja tilanteet vain etenevät vääjäämättä.

Nyt ajomatkamme ympärillä haaleammat ja räiskyvät ruskan sävyt vuorottelivat ja loivat satumaisen kauniin näkymän. Teki mieli pysähtyä jokaisen puun viereen ja ottaa siitä kuva.

Jii silitti kättäni, niskaani, jalkaani ja poskeani. Hän selvästi hyvitteli minua puhumalla ja koskettamalla. Hän humaltui hallitusti, ja orastava krapula alkoi ilmeisesti helpottaa.

Hän kertoi miten paljon minua rakastaa. Enemmän kuin ketään muuta koskaan aikaisemmin. Hän lupasi ettei joisi tällä matkalla liikaa ja krapulan loivennettua ja syötyä kunnon aterian hänen olonsa helpottuisi. Hän pyysi minua nauttimaan yhteisestä matkastamme ja Niagarasta.

Kuuntelin ja nyökyttelin. En sanonut kovin monta sanaa. Ohitimme upeita viiniviljelmiä. Ihan kuin luonto olisi tarjonut minulle johdatuksen ja puhunut minulle: *Älä mieli ikäviä asioita, nauti maisemista ja värien syksyisestä ilotulituksesta*. En ollut sellaista kauneutta nähnyt koskaan aiemmin.

Kun saavuimme Niagara Fallsin kaupunkiin, harmitukseni oli sulanut kokonaan pois. Valtava kaarisilta, putous ja joen kummallakin puolella olleet pilvenpiirtäjät olivat vähän kummallinen kombinaatio. Kun katsoi putoukseen, ei pilvenpiirtäjiä näkynyt, mutta kun käänsi katseen taakse tai vähän kauemmaksi vasemmalla, pilvenpiirtäjät ilmestyivät horisonttiin. Putouksien ilmaan nostattama vesisumu oli vaikuttava.

Majatalo oli kuin romanttisesta unelmasta. Vaalean harmaaksi maalatut seinä ja vihreät ikkunaluukut sekä runsas kodikas, brittityyppinen sisustus kukikkaine paksuine verhoineen ja monine jalkalamppuineen loi ihanan tunnelman. Isäntäpari toivotti meidät hyvin lämpimästi tervetulleiksi ja pyysi nauttimaan iltapalan kaikessa rauhassa. Olimme Jiin kanssa kumpikin ihan poikki.

Parivuode oli upottavan pehmeä, lämmin suihku ihana. Tuntui hyvältä ojentautua oikeaan sänkyyn pitkän, monen kymmenen tunnin matkustamisen ja päivän tapahtumien jälkeen. Jii veti minut ihan lähelleen. Hänellä oli tapana kaa-pata minut kainaloonsa ja puristaa minut vahvojen käsivarsien väliin. Hän alkoi silittää hellästi olkapäästäni, poskeani ja hiuksiani ja supisi korvaani.

Jiin rakkaus oli kosketusta, kauniita sanoja ja tulevaisuuteen luotaavia unelmia. Hän hukutti minut jälleen kerran rakkauden ja hellyyden mereen. Jätin huomioimatta vanhan viinan hajun, johon sekoittui hammastahnan piparmintun raikkaus.

Hän kertoi minun olevan hänen unelmansa. Ihanaa, kun olin siinä ja jaksoin ajaa meidät perille. Ihanaa, kun me olimme siellä.

Antauduin rakastettavaksi. Kyllä kaikki järjestyi.

* * *

Edessämme oli Niagaran kolmesta putouksesta suurin eli Kanadan-puoleinen, kaarevan muotoinen Horseshoe Falls. Kävelimme lyhyitä matkoja pitkin putouksen reunoja. Vesisumu kasteli hiuksiani. Sumu meni vaatteiden alle ja viileä ilma värisytti minua. Jii ei jaksanut kävellä pitkiä matkoja ja hän näytti vähän kärsivältä. Olin huomannut, että hän otti aamulla taas kunnon annoksen Buranaa. Hän oli kuitenkin koko ajan iloinen. Kasvot olivat kuitenkin hieman kalpeat ja huomasi, että iho silmien ympäriltä oli vähän turvoksissa ja rypyssä.

Ajelimme hiljalleen kauniita katuja pitkin ja nautimme runsaan lounaan putouksen vieressä olevassa ravintolassa. Jii sai syötyä hyvin, ja juotuaan kokiksansa hänen olonsa näytti kohenevan. Sen huomasi siitäkin, että hän oli koko ajan puheliaampi ja puheliaampi.

Olin huomannut, että Jii rakasti kertoa muistojaan urheilumatkoiltaan ja entistä työtehtävistään. Osa hänen entisistä reissuistaan liittyi hänen työhönsä suomalaisten urheiluoipis-tojen johtotehtävissä. Hän oli taitava verkostoitumaan eri maiden urheilupäättäjien kanssa. Hänen muistikirjoissaan ja sähköpostissaan oli satoja merkittäviä kontakteja ja tuttuja Yhdysvaltain olympiakomitean johtohenkilöistä Kiinaan ja Australiaan sekä Uuteen-Seelantiin saakka.

”Antauduin rakastettavaksi.
Kyllä kaikki järjestyisi.”

www.wsoy.fi

99.1

ISBN 978-951-0-51179-4